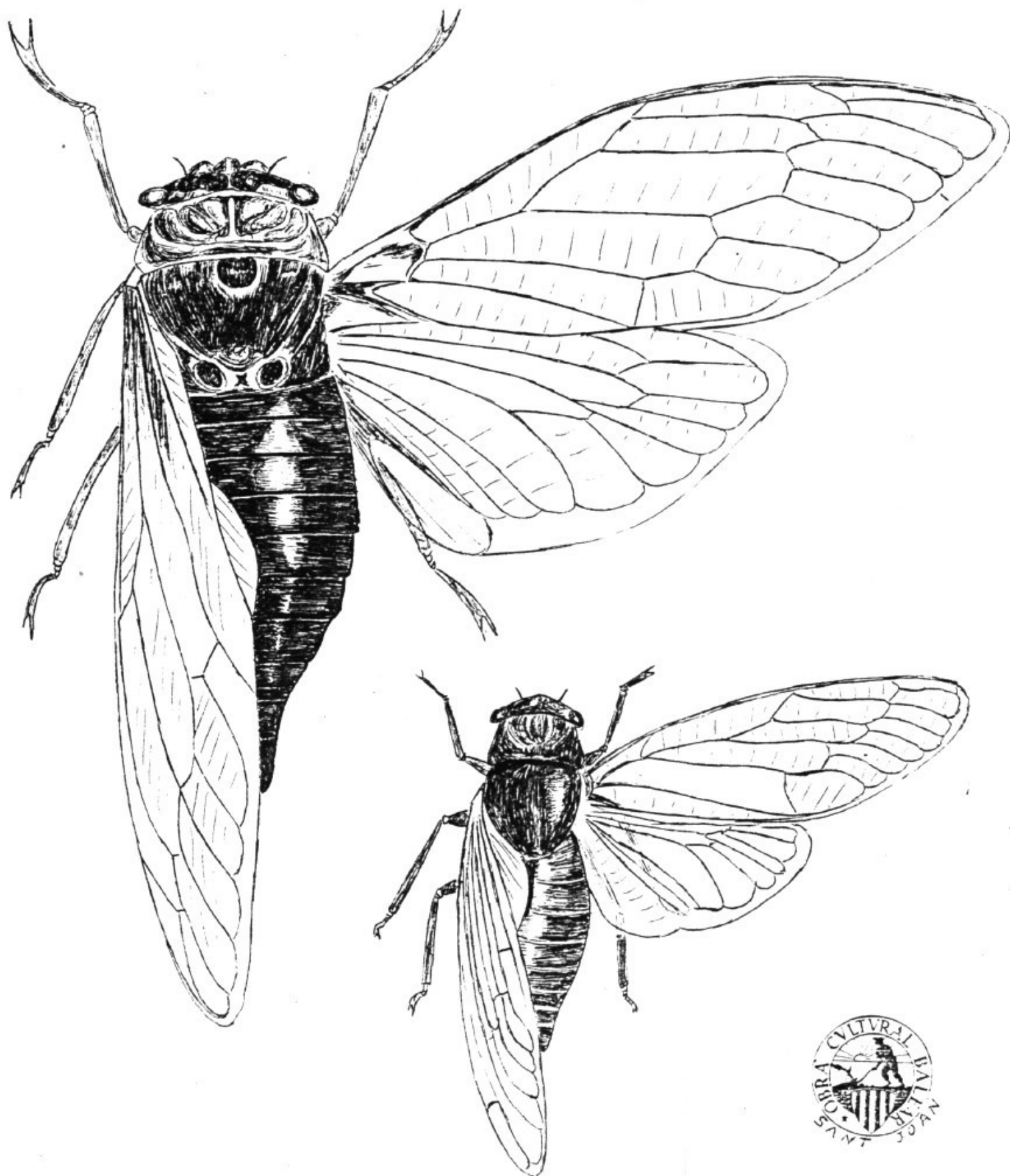

mel i sucre

nº 37

A AQUEST NUMERO HI TROBAREU

- Notícies locals, del que succeeix al poble fins a l'hora de tancar el número, per l'O.C.E.

- Els nous ajuntaments feixistes, una mica de comentari sobre la llei que regeix els nous ajuntaments després de les eleccions municipals, per Xavier Moratinos i Joan Morey

- Un estiu asfixiant, glossat sobre la calor d'aquest estiu, per Bàrbara Mates Sastre.

- Albercoc, en Joan Morey ens explica les diferents classes d'albercocs i el procés que se segueix pel secar per la posterior industrialització.

- Retalls, de la revista Lluc nº 710 que parla de la normalització lingüística ara.

- Impressions, sobre paisatge, costums, història,... de l'illa de Menorca, per Josep Roig i Joan Morey.

- Decàloga del castellano- parlante que vive i trabaja en Catalunya pel professor Dr Tilbert D. Stegmann de l'Institut für romanische sprachen und literaturen der J.W. Goethe- Universität Frankfurt am main. Alemanya Federal.

- El agua, un recurso cada vez más escaso, article periodístic de Manuel Toheria, aparegut a "diario informativo" a 1.982

MEL I SUCRE, num 37 Juliol
1.983. Butlletí informatiu de
l'Obra Cultural Balear a Sant
Joan.

Local Social- C/ Nou - 6

Portada - Cigales

Tothom que vulgui col.laborar
que faci de veure algú de l'e-
quip de treball

Tirada actual - 100 exemplars

Depòsit legal- 49 - 1.983

Imprimeix - fot. Bohigas

Preu venda 100 pts.

NOTICIES LOCALS

-- Hem passat el juliol més calorós del segle XX a Mallorca. Els darrers dies d'aquest mes s'ha superat la temperatura de 40° C a la sombra. La basca ha entrat dins les cases més fresques i la temperatura s'ha fet quasi insuportable.

-- El president de l'autogovern de les Balears, Gabriel Cañellas visità oficialment la villa de Sant Joan.

-- La "Peña Motorista San Juan" organitza una excursió a Cabrera i parteix de la "Colonia de San Jorge".

-- Els incendis forestals són triste notícia durant aquests dies. Mallorca duu marxa de quedar calcinada i sense boscos de pins. Cal destacar incendis a les zones de Randa, Artà, Andratx, Soller, Pollença, Son Fluxà (Petra). La gent no està concienciada, se diu, i està ben clar que tots aquests incendis són provocats.

-- La manca d'aigua subterrània és fa notar a la comarca de Sant Joan. El nivell d'aigües ha baixat considerablement i s'han fet noves perforacions per captar aigües més profundes.

-- L'ajuntament de Sant Joan en vistes a les properes festes patronals de 29 d'agost ha convidat a participar en l'elaboració del programa a totes les entitats culturals i esportives del poble. L'O.C.E. de Sant Joan s'ha oferit a fer una exposició d'obres d'artistes locals.

-- Des de fa un parell d'anys organitza un campament de Paisos Catalans on hi participen nins i nines d'edats compreses entre 12 i 16 anys, procedents de Catalunya, País Valencià, Illes Balears. Cada any se realitza a un indret diferent; i té com a finalitat donar a conèixer la realitat històrica i cultural d'aquests. Enguany es realitza a la zona de Castelló i del nostre poble hi participen 3 al.lots i un monitor.

-- S'acaba d'entubar la s'iquia per aigües brutes que va a la fossa sèptica de Son Santos.

-- No hagués estat gens malament tenir fets una piscina municipal per tots aquells santjoaners que per raons de feina i residència no tenen facilitat per anar a la mar.

ELS NOUS AJUNTAMENTS FEIXISTES

Quant es va començar a parlar de canvi dins la política de l'estat espanyol, pareixia que s'obria una porta que havia estat tancada durant molts d'anys; una porta que permetria la participació de tothom amb les qüestions referents a discussió i desicció dels assumptes públics.

Per obrir aquesta porta, és clar, s'haurien de canviar les lleis i estructures, que possibilitarien un accés més directe als òrgans polítics, repartint més bé les atribucions i respectant més les propostes dels ciutadans, tant majoritàries com minoritàries.

Parlarem del canvi que ha provocat la nova llei dins el municipi de Sant Joan i el corresponent ajuntament, ja que és el que més coneixem i que més directament ens influeix a tots. Ha canviat la llei, s'han modificat les atribucions etc, etc. I, paradògicament, ara està més malament que durant el govern d'U.C.D.

En primer lloc, resulta que les atribucions del batle s'han augmentat, de manera que pot fer i desfer casi com vulgui. Tenguent en compte que el batle és el candidat del partit majoritari, pot interpretar-se com una de les tàctiques emprades per aquesta llei per llevar força a les minories.

En segon lloc, i també per llevar poder als grups minoritaris, és la creació de la Comissió Permanent, a la que només hi tenen accés els grups amb molts de vots, quedant exclusos "per Llei" els grups minoritaris. Les funcions que té la Comissió, diuen, són poques, però la realitat és que és en la reunió d'aquestes allà a on es decideix pràcticament les qüestions importants referents al poble, de manera que els qui no han aconseguit estar dins la Comissió s'assebenten de les coses "decidides" al Plenari següent.

Per això no bastàs, es va decidir a l'ajuntament fer els plenaries cada dos mesos, en lloc de cada un, com se venia fent fins ara. Aquesta votació contà amb l'aprovació de UM, AP, i PSOE, que són els tres grups que hi tenen representació, i amb l'oposició del PSM, víctima d'aquesta Llei, i pràcticament sense veu ni vot a l'ajuntament.

Creim, il·lustríssims senyors concejals de UM, AP, i PSOE, que aquesta qüestió no era cosa de Llei. Que maldament la Llei permeti anular les minories, uns senyors com vostès no tenen dret a treure de l'ajuntament a més de 120 persones amb ganes de canviar un ajuntament tan necessitat de reformes profundes que redundin en bé del nostre poble. Això no és un fet gens ni mica honrat, i que maldament estigui previst en una llei feixista, no sembla fet per concejals d'un ajuntament democràtic.

UN ESTIU ASFIXIANT

Quin estiu, quina calor,
quin vent de foc se respira,
quasi tenc falta de vida
sols sospiram sa frescor.

Crec que no s'havia vist mai
una calor tan sobrada
la gent viu asfixiada
no hi val manejar es ventall.

I que ho ha estat de sobrat
s'estiu del vuitanta tres
quasi ha ofegat es pagès
fent ses messes bé ha suat.

I a més amb sa prima anyada
de poca palla i poc gra
i poca aigua per regar
els hortelans l'han passada.

Com també el picapedrer
que amb sa boca assedegada
amb pols de ciment suada
fent mescla a un arrecés.

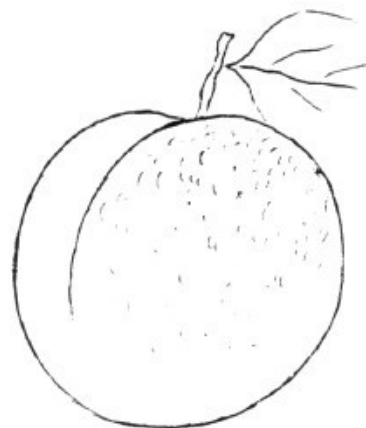
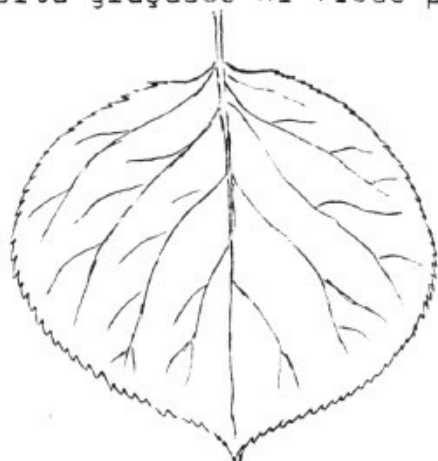
En sa nit no pot dormir
s'aire és calent dins ses cases
i al mig dia, es sol són brases
el vell i l'infant fa patir.

Sant Bernat arreglau- ho
que ben necessari ho és
lo que és Santa Margalida
enguany quasi m'ho ha encés.

Per sa gent que ha de fer feina
Deu meu que ho és de pesat
refescau l'efeixugat
quar hagi amollada l'eina.

albercoc

L'albercoquer (*Prunus armeniaca*) és un arbre petit d'origen asiàtic (*Armenia*), de fulles cordiformes i dentades. Les flors blanques o rosades, apareixen abans que les fulles; el fruit és l'albercoc. Es multiplica per llavor i s'empelta per escut. L'albercoquer necessita sòls secs, pedregosos, pobres i ben airejats; en sòls bàsics fa fruits molt aromàtics. Molt conreat a la conca Mediterrània, no suporta glaçades ni freds primarencs.

L'albercoc és el fruit en drupa de l'albercoquer. Globós de pulpa generalment groga i de pell més o menys ataronjada, vermelloso a la part exposada al sol, vellutada, amb un solc lateral assenyalat. Es consumit al natural o bé és emprat en l'elaboració de mermelades, licors, i a la conca mediterrània és comercialitzat tradicionalment sec, en forma d'orellanes. Hom n'aprofita l'ametla en confiteria.

Dins la mateixa espècie botànica dels albercocs hi ha moltes varietats de forma, grossària i color, entre elles podem distinguir:

- Albercoc bord capona	- d'En Pua
- " bord crespí	- d'En Violeta
- " "canino"	- de pinyol agre
- " cigala	- de pinyol de sucre
- " de domàs blanc	- de pinyol dolç
- " de domàs vermell	- de Sant Joan
- " de galta vermella	- granat
- " de la gran casta	- moscatell
- " d'En Caparró	- negre
- " d'En Pila	- ou de polla

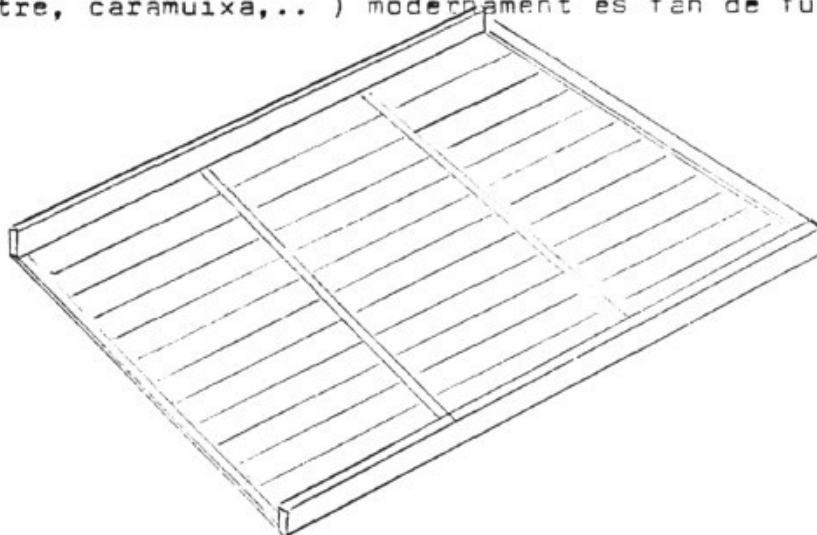
-	rosal	-	taronjal
-	sucrer	-	vermell

El procés de secat de l'albercoc, tradicional a tota la conca mediterrània segueix unes passes que es poden resumir de la següent manera:

Al lloc on se realitzen les operacions s'anomena sequer d'albercocs.

Lo primer se xapa la fruita, collida de l'arbre en bones condicions amb un guinavet (modernament aquesta operació també es fa a màquina), se li lleva el pinyol i se col.loquen les mitges parts una davora l'altra, amb la part cóncava per amunt, de pla damunt un canyís fins omplir-lo.

D'antic els canyissos es feien de canyes o de bastons prims (ullastre, caramuixa,..) modernament es fan de fusta.

La feina de xapar albercocs i omplir-ne canyissos les solen realitzar colles de dones o de nins, els homes fan feina més feixuga, la de tragar canyissos d'una part a l'altra sobretot.

Els canyissos omplits durant la jornada se col.loquen apilats a l'ensofrador (local que se pot tancar hermèticament), i durant la nit s'hi crema flor de sofre del qual surt un gas (anhídrid sulfurós) que " mata " l'albercoc verd.

Lo endemà dematí la primera feina és estendre el sequer, o sia col.locar tots els canyissos al sol un a un. Des cap de dos o tres dies l'albercoc ja és sec, se lleva de damunt els canyissos i se posa dins caixes, se torna ensofrar un parell de vegades.

Els pinyols, tant si són agres com dolços també s'assei-
leien un parell de dies fins que "centen" ; se comercialitzen i s'apro-
fiten per fer-ne torró o confits sobretot.

A vegades quan al sequer hi ha embafada d'albercoc, en
lloc de xapar-los, i per fer via, se fan bolles, se col.loquen els al-
bercocs sencers damunt canyissos i s'ensofren d'aquesta manera. Llavors,
els darrers dies de sequer se treuen els pinyols d'aquests albercocs,
a aquesta feina se li diu "treure ànimes".

Aquest any de 1.983, degut al gran esplet d'aquesta frui-
ta 15 socis de la Cooperativa agrícola de Sant Joan organitzaren un se-
quer d'albercocs i s'han facilitat les següents dades al respecte:

ALBERCOC	MANIPULAT	46.849 Kgr
ALBERCOC	SEC	OBTINGUT	10.600 Kgr
PINYOL	DOLÇ	OBTINGUT	2.250 Kgr (prova de 290gr)
PINYOL	AGRE	OBTINGUT	830 Kgr (prova de 264gr)

Rendiment de l'albercoc verd al transformar-se en sec - 22,62 %

Percentatge de pinyol - 6,57 % (s'aproxima bastant al que deien
els vells que " l'albercoc perd 2,5 Kgr
de pinyol per quintar "

S'hanbestret per:

FEINA unes 850.000 pts

MATERIAL

CANYISSOS107.400 pts

CAIXES 6.790 pts

SOFRE 17.200 pts

ALTRES 31.681 pts

163. 071 pts

Se diu (amb certesa no se sabrà fins d'aquí un parell
de mesos) que el pinyol se vendrà a unes 40 pts el Kgr i el sec a unes
200 pts el Kgr (la cooperativa de Porreres se quedarà amb un 2 % del
preu de venda, per comercialitzar el sec). Si així fos el rendiment
d'aquest sequer seria de més del 100 %.

R E T A L L S

(Aquest mes hem recollit un article que surt a la secció d'EDITORIAL de la Revista LLUC, nº 710, i que parla de una de les qüestions que demana esser resolta amb més urgència pel nou govern de les Illes:

NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA, ARA

No comentarem el resultat de les primeres eleccions al parlament autonòmic. En tot cas, i per si ens ha de servir de consol, direm de passada que, des del punt de vista institucional, ha estat la del 8 de maig una data històrica, per la recuperació de la nostra autonomia que, des de Jaume I fins al Decret de Nova Planta, amb formes distintes i amb alts-i-baixos segons les èpoques, havia gaudit el nostre poble. (Que de Madrid, doncs, no ens diguin que "las nacionalidades históricas" només eren tres...)

Coincidint amb la posada en marxa de les institucions definitivament autonòmiques, l'OBRA CULTURAL BALEAR ha iniciat una campanya sota el lema LLEI DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA, ARA. No hi ha dubte que si els poders autonòmics volen donar compliment al precepte de l'Estatut que assenyala com a objectiu d'aquests poders la normalització lingüística, hauran de construir el marc legal necessari perquè aquesta normalització sigui possible. La primera cosa que caldria demanar-nos és si els mateixos que han de dictar aquestes normes creuen en la nostra normalització lingüística perquè difícilment poden dur a bon terme una acció aquells que comencen per no creure-hi.

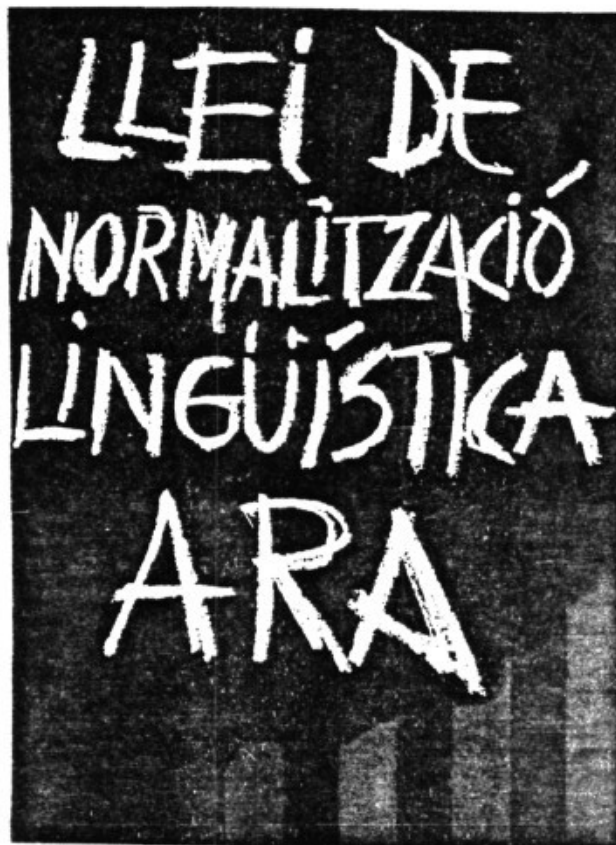
En segon lloc la possible futura llei s'ha de basar en un coneixement seriós de quina és la nostra situació ècico-lingüística i quina de les dues llengües cooficials és la normal i pròpia de les nostres Illes i quina, per tant, és la que, després de segles d'arracament, necessita estar promoguda a tots els nivells.

Un altre aspecte que caldria tenir ben clar és la identitat i denominació de la nostra llengua, proclamades sense ambigüitats a l'Estatut. No es tracta de proceure, ni molt menys, unes "modalidades" que tan gelosament defensen certes forces polítiques que no en coneixen certament ni científicament l'abast. La millor protecció d'aquestes "modalidades" és la defensa del nivell del registre comú i normal de la llengua, ja que sense aquest registre les famoses "modalidades" acabarien per corcarr la puresa d'una llengua tan noble com és la nostra. D'altra banda cal saber distingir el que són vertaderes moda-

litats lingüístiques, ben acceptables i legítimes, d'allò que són simples i absoluts barbarismes.

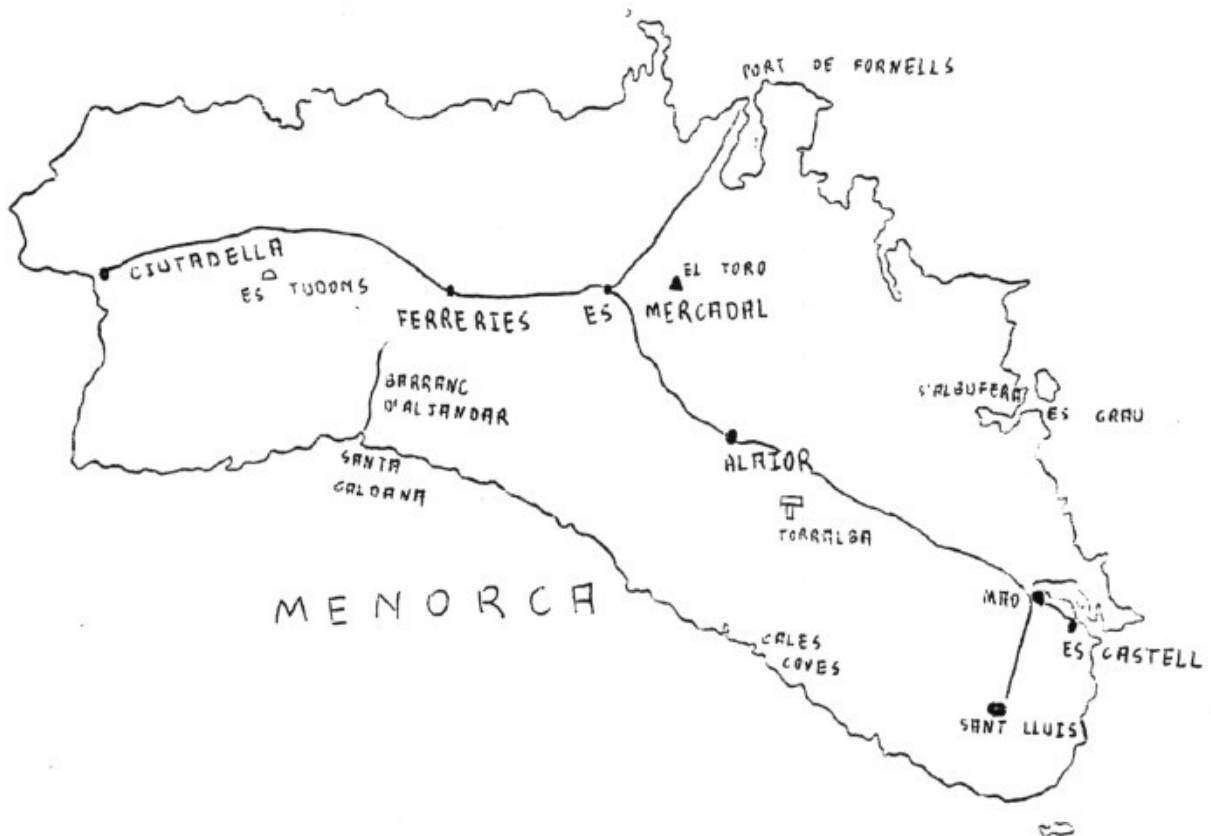
El parlament d'Andalusia, posem per cas, no ha pres encara ni és previsible que prengui cap mesura per a defensar les modalitats del castellà pròpies del territori andalús. Si els seus centres d'ensenyament primari i secundari han marejat els alumnes amb una matèria tan complexa com és la dialectologia i, això no obstant, les modalitats andaluses del castellà segueixen fent de bona salut dins el seu propi registre lingüístic.

Feim vots, amb una paraula, perquè tinguem ben aviat una Llei de normalització lingüística, sempre que la finalitat més o menys encoberta d'aquesta llei no sigui confirmar la normalització de la "nostra" superestructura lingüística, és a dir, del castellà.

Jo voldria esser cigala
es temps de batre i segar
per estar a s'ombra i cantar,
en el món no hi ha més gala.

I M P R E S S I O N S . -

Si sortim del port D'Alcúdia amb 3 h de vaixell de correu, una de les quals s'inverteix en recorre la badia d'Alcúdia, podem arribar a les costes de Ponent de l'illa de Menorca. Per desembarcar en aquest indret ens haurem d'aficar dins l'estret port de Ciutadella.

En haver posat peu en aquesta illa germana i haver-la recorreguda una estona, la primera impressió que te'n dus és la gran diferència que hi ha en molts d'aspectes respecte a Mallorca, encara que estiguin tan aprop. (38 Km entre el cap d'Artrutx i la punta de Capdepera)

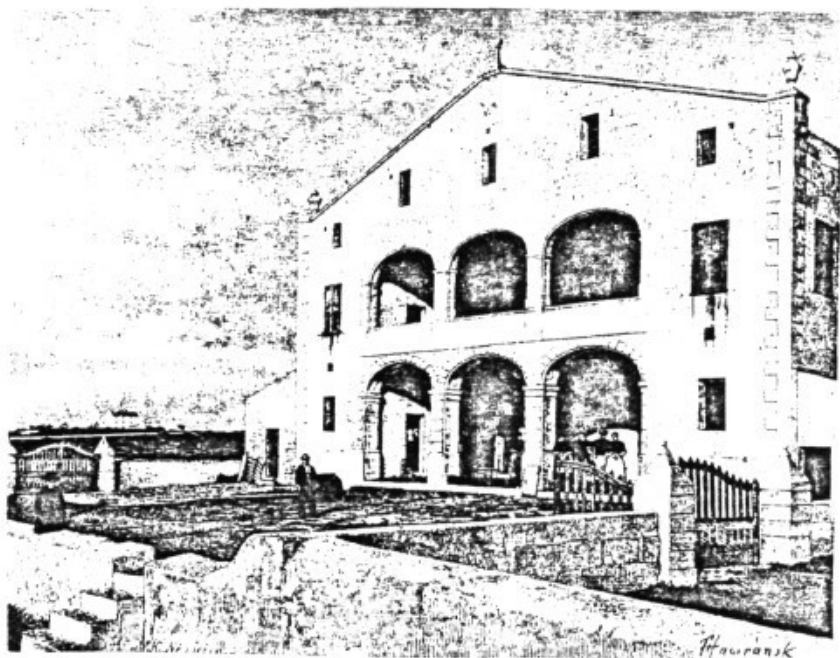
En quant al paisatge, a la part de Tramuntana s'hi troben bastants materials i roques de l'era primària, pràcticament inexistent a Mallorca, i que donen una coloració oscura al paisatge. No hi trobem altures elevades (El Toro, el cim més alt té 350 m), no obstant això l'illa és bastant onada i les planes no arriben a assolir l'extensió de les de Mallorca. Els terrenys de cultiu són, la gran majoria prims i s'exploten bàsicament per a pastures. Les superfícies d'horta són també reduïdes i es localitzen dins les valls de torrents on es pot dispondre d'aigua de fonts o subterrània.

El terreny està molt dividit en parcel·les de diferent extensió marcades per marges de pedres. L'únic arbre cultivat, a exceo-

ció d'algunes zones poc nombroses de fruiters, és la figuera, però s'hi troba en molt poca intensitat. Es troben bastants d'àrees de bosc que dominen els terrenys més magres per a l'agricultura i també els de pendent més forta: hi abunda el pinar i algunes àrees d'alzinar.

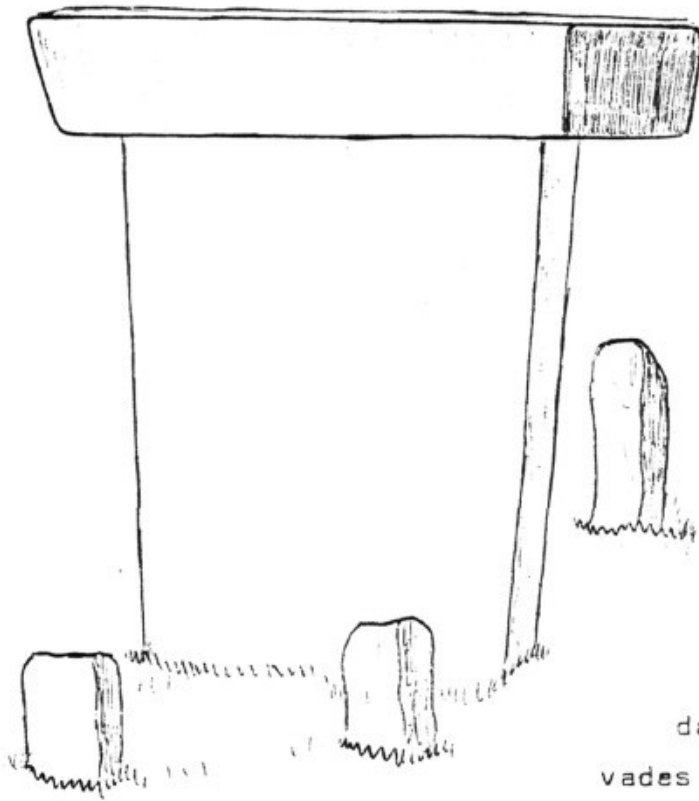
A la banda de migjorn les torrenteres han obert barrancs dins la roca que presenten parets elevades. Destaca per la seva bellesa el barranc d'Aljandar que s'inicia a la possessió d'Aljandar i acaba a Cala Galdana.

Es veu la influència anglesa de l'època colonial en l'arquitectura a foravila: algunes possessions són vertaderes mansions. Als pobles aquesta influència es manifesta en alguns casals. És nota un bon gust tant en la construcció rural, com urbana, com en les segones residències a la vorera de la mar. Tota l'illa té una certa unitat arquitectònica, predomina el color blanc a la majoria de les edificacions, únicament contrastat pel vermell d'algunes grans possessions. Així com a Mallorca els sistemes de construcció moderns han romput aquesta unitat i caràcter autòcton de l'arquitectura, a Menorca s'ha mantingut.

Casa de possessió
MENORCA
"Die Balearem"

Les cultures talaiòtiques de Menorca es desenvoluparen paral·lelament a les de Mallorca però amb certes diferències, ja que dins els poblats talaiòtics apareixen unes construccions pròpies que no se donen a la nostra illa, entre elles cal destacar les navetes, les taules i els menhirs.

TAULA

a Torralba d'En Salord

Una de les principals fonts econòmiques de l'illa de Menorca és l'agricultura i la ramaderia, de les quals la principal activitat és l'engreixement de ramat boví per a l'obtenció de llet i carn. Gran part de la llet produïda és transformada a les indústries alimentícies derivades en formatge, que té fama internacional, i mantega.

També té certa importància la fabricació de sabates i la indústria bijutera. En canvi el turisme té dins l'economia menorquina una posició relativa i secundària, sense haver adquirit com a Mallorca la perillosa situació de monocultiu econòmic.

Cal destacar de les festes populars menorquines els cavalls, que duen una vestimenta luxosa i molt vistosa; són conduïts per cavallers amb vestit tradicional, i de diferents edats i sexes: des de nins fins a persones adultes. Corren i s'empinen enmig del públic reunit a la plaça, mentre la banda de música sona la tonada. La gent aplaudeix més al cavaller que aconseguix tenir més temps el cavall empinat i el sap fer caminar sols sobre les cames de darrera.

CAVALL EMPINAT

Josep Roig i Joan Morey

DECALOGO DEL CASTELLANOPARLANTE QUE VIVE Y TRABAJA EN CATALUÑA

POR EL PROFESOR DR. TILBERT D. STEGMANN DEL INSTITUT FÜR ROMANISCHE SPRACHEN UND LITERATUREN DER J.W. GOETHE - UNIVERSITÄT. FRANKFURT AM MAIN. ALEMANIA FEDERAL.

1

Interésate por la lengua del país que te ha acogido; sólo el conocimiento de la lengua catalana te permitirá sentirte plenamente "en tu casa" en Cataluña.

2

Lucha contra la injusticia fomentada durante la dictadura. Toda represión de una lengua o una cultura es un acto de barbarie.

 los idiomas románicos

Otras lenguas

3

Haz respetar tanto la lengua catalana como la castellana y respétalas tú mismo. Las dos lenguas son igualmente dignas. Ambas evolucionaron cada una de por sí de la lengua latina (como también el italiano y el francés, por ejemplo).

4

No tengas miedo de comprender y aprender el catalán; es mucho más fácil de lo que piensas. Basta que al principio pidas a todos los que lo saben que te hablen lentamente en catalán y que te expliquen de cuando en cuando una palabra que no entiendes. Bastan unas horas de conversación atenta para que te acostumbres a comprender el catalán.

5

Cómprate diarios y revistas en catalán. Verás que es muy fácil leerlo. Si algo no lo comprendes bien, dile a un catalán que te

lo explique. Verás como se alegra de hacerlo. Te alabará tu interés. Ponte a oír las emisoras de radio catalanas y las emisiones catalanas de la televisión.

8

Vigila que tus hijos aprendan catalán —tanto en la calle y con amigos como en

6

Comienza lo más pronto posible a pronunciar los saludos y las frases de cada día en catalán. Si tienes miedo de que te corrijan, adelántate preguntándoles la pronunciación correcta. Ya los habrás ganado a todos. Cuando se haga más difícil la conversación, salta tranquilamente al castellano. Cuando te hayan vuelto los ánimos, haz otro esfuerzo en catalán, sin miedo. Ahí están los catalanes para ayudarte.

7

Aprovecha la oportunidad que te brinda el vivir en Cataluña para aprender tu segunda lengua. El catalán será tu llave para aprender con mucha más facilidad y con mucho más éxito una lengua extranjera que si lo hicieras directamente y sin pasar por el catalán. Si alguna vez has empezado con otra lengua y no te ha salido bien, el aprendizaje del catalán te abrirá un nuevo camino.

las escuelas. Te maravillarás como hablarán pronto un catalán perfecto. Muchos pueblos en el mundo saben hablar con facilidad dos, tres o cuatro lenguas. Todos tenemos la inteligencia para hacerlo. Lo que importa es la voluntad.

9

Matricúlate en un curso de catalán —para que vayas mejorando y corrigiendo lo que ya has aprendido. Si no hay curso de catalán, exige a tu ayuntamiento que lo ponga en marcha.

10

Ten en cuenta siempre: el dominio del catalán te hará verdadero ciudadano de Cataluña. Además te habrá llevado a comprender cómo entrar en contacto con otras lenguas europeas y a sentirte más ciudadano de Europa.

SERVEI DE NORMALITZACIÓ DE L'ÚS OFICIAL DE LA LLENGUA CATALANA
DIRECCIÓ GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

EDITAT PER GENTILESA DELS "AMICS DE JOAN BALLESTER I CANALS"

Aunque diciembre despidiera el año anterior con un caudal poco frecuente de precipitaciones, el año 1981 fue uno de los más secos de nuestra historia. Y la sequía se vio agudizada por las crecientes necesidades de agua en una sociedad cada vez más urbana e industrial.

El agua, un recurso cada vez más escaso

MANUEL
TOHARIA

Meteorólogo
y periodista

La sequía ha sido noticia permanente en 1981, al darse la circunstancia adversa de faltar las lluvias en otoño por segunda vez consecutiva. Puede asegurarse, sin lugar a dudas, que 1981 ha sido un año muy seco, pero sin más.

Llama mucho la atención el caso de Andalucía y Extremadura, ya que allí es donde la sequía ha producido sus efectos más agudos. Como ejemplo de lo que por allí ocurrió, analicemos el caso de Sevilla, la ciudad más poblada de dichas regiones, que viene sufriendo graves restricciones de agua potable desde hace un año, y que de no llover abundantemente en el primer semestre de 1982 puede quedarse sin agua.

En Sevilla, el año 1980 fue muy seco, con 409 litros por metro cuadrado de lluvia en todo el año, frente a los 584 normales (promedio de la precipitación anual desde 1923 a 1980). El año 1980 fue en Sevilla (y, con muy pequeñas variaciones, en la mayor parte del suroeste peninsular) el décimo año más seco del siglo. El récord de sequía lo ostentaba, hasta ahora, el año 1954, con sólo 296 litros. Pero lo malo de todo

esto es que tras este 1980 muy seco vino 1981, con menos agua aún, con un total en torno a los doscientos litros. Es decir, unos cien menos que el año más seco del siglo, que fue 1954. Verdaderamente espectacular y sumamente revelador para explicar los graves problemas planteados.

Para estudiar la situación en el resto de España hemos escogido los datos de las dos ciudades más grandes del país: Madrid y Barcelona, suficientemente representativas de la zona interior de la Península y del área mediterránea, respectivamente. No hemos analizado la zona norte y noroeste porque un estudio preliminar nos indicó que allí 1981 había sido un año más o menos normal en cuanto a lluvias. La famosa "España húmeda" de los viejos libros de geografía sigue haciendo honor a su fama.

De los datos meteorológicos de Madrid y Barcelona se deduce que 1980 fue un año seco, aunque no excepcionalmente seco, y que 1981 fue un año muy seco; sin las estridencias de Sevilla, pero realmente muy seco. Y anali-

zando los periodos de dos años secos seguidos, en Madrid el *tándem* 1980-1981 ha sido el más seco del siglo, junto con el *tándem* 1945-1946 (alrededor de 630 litros en dos años). En Barcelona, el dúo 1973-1974 fue mucho más seco que el formado por 1980-1981.

En la triste lista de años de "pertinaz sequía", 1980 ocupa el séptimo lugar de los más secos, y 1981, el décimo lugar, por lo que a Barcelona respecta. En Madrid, 1980 fue el vigésimo más seco (casi un año normal), pero 1981 ha sido el tercero más seco, tras 1954 (el más seco del siglo) y 1938.

Para terminar, pues, con el análisis de los datos pluviométricos, cabe afirmar, con toda razón, que, tras la abundancia de lluvias que tuvimos en los últimos años de la década de los setenta —lo que dio lugar a que en 1979 alcanzáramos cifras récord de producción de hidroelectricidad y de agua embalsada en nuestro país—, la llegada de dos años consecutivos de lluvias escasas ha sido espectacular por sus negativos efectos. Además, en las regiones del suroeste peninsular las cifras de lluvia del año 1981 han sido, con mucho, las más bajas del siglo.

Y hay que añadir una circunstancia desfavorable más: las lluvias que más falta le hacen al campo, las otoñales, son precisamente las que han brillado por su ausencia en estos dos años, muy especialmente en 1981. Por ejemplo, en Madrid debería haber llovido en octubre y noviembre unos 105 litros por metro cuadrado, y sólo cayeron siete. Y en Sevilla, estos dos meses, que suelen dar 145 litros, sólo trajeron en 1981... un litro.

La falta de agua se ha hecho sentir de forma inusual, con una gravedad que nunca se había manifestado.

Analizar el porqué nos llevaría mucho espacio, pero vamos a apuntar unas líneas de reflexión; cuatro en concreto. Por una parte, cada vez es mayor la superficie de regadío en España; por otra, cada vez son mayores las necesidades de agua en la industria; el consumo doméstico de agua potable aumenta paralelamente no sólo al incremento de la población, sino, sobre todo, al aumento de nivel de bienestar social, y, por último, el agua embalsada con fines energéticos (hidroelectricidad) no cesa de aumentar en volumen.

Cuatro poderosas razones que explican por qué, cuando tenemos encima un período de sequía, el caso se hace ahora mucho más grave y llamativo que hace unos lustros y, desde luego, mucho más que a principios de siglo.

Y es que el agua en España es un recurso que, no nos engañemos, será cada vez más escaso y, por tanto, cada vez más caro. Y no porque llueva menos, ya que en promedio nada indica que llueva menos a finales del siglo veinte que al principio o en medio, sino porque cada vez necesitamos más agua.

Ochocientos burgaleses tomaron parte en la procesión de prerrogativas para pedir la lluvia.